

УДК 621.865.8

Петро Федорів¹, Ігор Федорів²

¹Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

²Технічний коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

ВИКОРИСТАННЯ СТРУМЕНЕВИХ ПРИВОДІВ У ВАЖІЛЬНИХ ЗАТИСКНИХ ПРИСТРОЯХ

Проведено аналіз важільних шарнірних механізмів затискних пристроїв та особливості використання у них струменевих приводів.

Ключові слова: важіль, шарнір, затискний механізм, затискач, струменевий привод

Petro Fedoriv, Ihor Fedoriv

THE USING OF STREAM DRIVE IN LEVER CLAMPING DEVICES

The analysis of lever linkworks of clamping devices and feature of the use for them of stream occasions is conducted.

Keywords: lever, hinge, clamping mechanism, gripper, stream driver

Затискні пристрої призначені для закріплення оброблювальних заготовок у робочих позиціях верстатів та автоматичних ліній. Важільні механізми застосовуються в якості підсилювачів приводів. За конструкцією вони поділяються на одноважільні, двохважільні односторонньої дії та двохважільні двохсторонньої дії.

Схема одноважільного шарнірного механізму показана на рис.1. Важіль 1 через звичайний важіль 2 затискає деталь 3 і знаходиться в рівновазі. Вихідна сила Q і реакція N зі сторони опори ролика замінюються рівнодійною R , направленою вздовж важеля. Після розкладу R у точці C отримані сили W і Q . Із трикутника WCR для ідеального механізму знаходимо $W_{\infty} = Q(1/\operatorname{tg} \alpha)$. Отже, ідеальний важільний механізм, як і клиновий, при $\alpha \rightarrow 0$ розвиває силу $W_{id} \rightarrow \infty$.

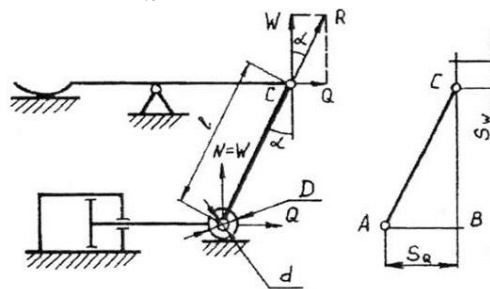

Рис.1. Розрахункова схема одноважільних шарнірних механізмів

Сила, що розвивається реальним механізмом, визначається за формулою:

$$W = Q \frac{1}{\operatorname{tg}(\alpha + \beta) + \operatorname{tg} \varphi_{1np}}, \quad (1)$$

де β – додатковий кут до кута α , яким враховуються втрати на тертя ковзання в шарнірах: $\beta = \arcsin f(d/L)$;

$\operatorname{tg} \varphi_{1np}$ – приведений коефіцієнт тертя кочення, який враховує втрати на тертя в роликівій опорі: $\operatorname{tg} \varphi_{1np} = \operatorname{tg} \varphi_1(d/D)$;

d – діаметр осей шарнірів і ролика; D – зовнішній діаметр ролика; L – відстань між

осями отворів важелі; f – коефіцієнт тертя ковзання в шарнірах і на осі ролика; $tg \varphi_1$ – коефіцієнт тертя ковзання на опорі ролика.

Для ідеальних двох важільних шарнірних механізмів односторонньої дії з трикутника сил знаходимо:

$$W_{id} = Q \frac{1}{2tg \alpha},$$

тобто ці механізми при рівних вихідних силах розвивають в 2 рази меншу силу W_{in} ніж одноважільні.

Вибір струменевого приводу, як і любого приводу, повинен визначатися призначенням маніпулятора, вимогами до його технологічних характеристик, врахуванням вартості технічного обслуговування, експлуатаційних втрат і рядом інших факторів.

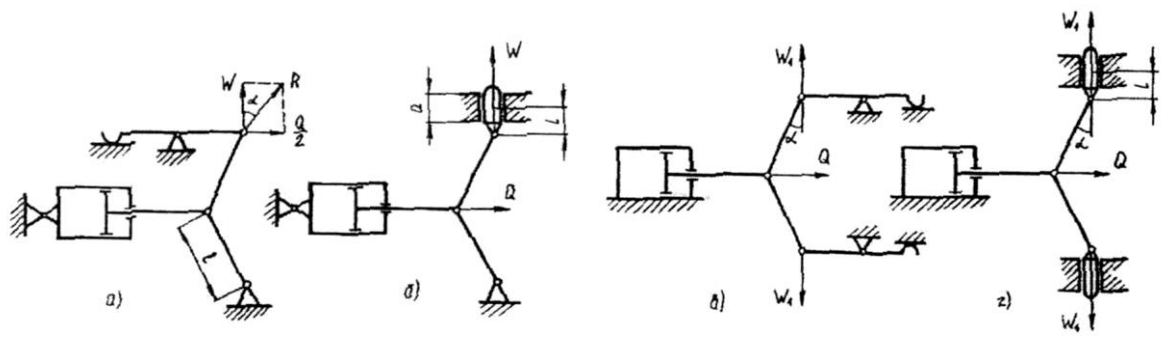

Рис.2. Схеми двохважільних механізмів:

a, б – односторонньої дії; *в, г* – двосторонньої дії

Для реального механізму без плунжера (рис.2):

$$W = Q \frac{1}{2tg(\alpha + \beta)}. \quad (2)$$

У механізмі з плунжером (рис.2, б) крім тертя в шарнірах враховують тертя на плунжері:

$$W = Q \frac{1}{2} \left[\frac{1}{tg(\alpha + \beta)} - tg \varphi_{2np} \right], \quad (3)$$

де φ_{2np} – приведений коефіцієнт тертя, яким враховується втрати на тертя в консольному (перекошеному) плунжері:

$$tg \varphi_{2np} = \frac{3l}{A} tg \varphi_2,$$

де $tg \varphi_2$ – коефіцієнт тертя ковзання в двоопорному (перекошеному) плунжері; A – довжина направляючої плунжера; l – відстань від осі шарніра до середини направляючої плунжера.

Двохважільні шарнірні механізми двохсторонньої дії можна розглядати як спарені одноважільні (рис.2 в, г). Для ідеального механізму сумарна сила визначається за формулою:

$$W_{id} = Q \frac{1}{tg \alpha}.$$

Вибір струменевого приводу, як і любого приводу, повинен визначатися призначенням маніпулятора, вимогами до його технологічних характеристик, врахуванням вартості технічного обслуговування, експлуатаційних втрат і рядом інших факторів.